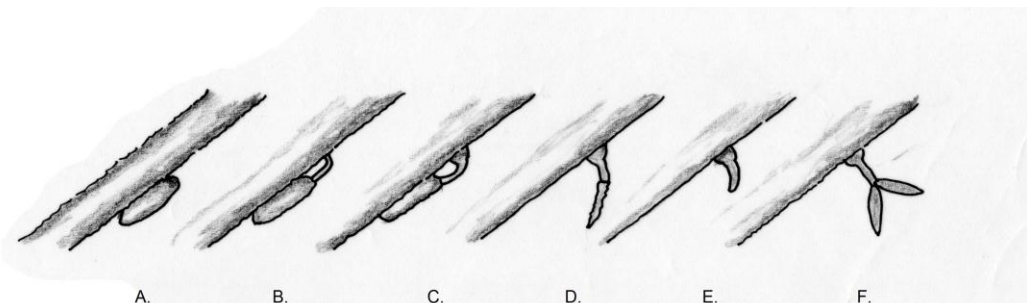

Voortplanting

De maretak bloeit in het voorjaar. Mannelijke en vrouwelijke bloemen zitten op afzonderlijke planten. Er vormen zich bessen die vervolgens doorgroeien en rijp zijn in de daarop volgende winter. De bessen zijn wit. In de bes is de kiemplant door het transparante 'schilletje' al duidelijk zichtbaar. Verder bevat de bes een kleverig goedje wat de plant de bijnaam vogellijm heeft bezorgd. De voortplanting geschiedt door vogels. Met name de grote lijster is dol op deze bessen. Er zijn verschillende theorieën over hoe de bessen uiteindelijk op de takken belanden maar volgens mij gebeurt dit op de volgende wijze. De vogels eten de bessen en via het stofwisselingskanaal worden de resten, waaronder de kiem van het plantje, weer uitgepoept. De grote lijster zit vooral hoog in bomen en vandaar uit 'lanceert' hij hele slierten dunne ontlasting door de boomkruinen heen. Een deel blijft aan takken hangen en de potentiële kiemplantjes glijden meestal naar de onderkant van een tak. Na enkele dagen droogt het restant van de 'lijm' waardoor ze vastgeplakt worden op die tak. In het voorjaar, wanneer het warmer wordt, verschijnt er een klein groen sprietje, de duiker, die ombuigt naar het hout. Het komt ook regelmatig voor dat er twee of drie duikers uit één bes komen, hetgeen dan dus ook twee of drie plantjes op kan leveren. De duiker groeit door de bast heen op zoek naar het spinthout. Het eerste jaar zijn ze volledig op zichzelf aangewezen. Het grootste gevaar is verdroging. Bij een droge en warme zomer zal geen enkel besje overleven. Als het daarentegen een echte Hollandse zomer is met veel regen dan zullen heel wat besjes overleven. Als je naar maretak in bomen kijkt valt de gelijke grootte (dezelfde jaargang) vaak duidelijk op. Tegen het einde van de zomer moet de duiker het spinthout bereikt hebben. Vanaf dat moment is hij niet langer afhankelijk van het hem omringende microklimaat maar kan hij voor zijn 'eten en drinken' bij zijn gastheer terecht. De bes, of beter gezegd het restant ervan komt los van de boom en het verdroogde velletje valt af. Een piepklein groen sprietje gaat zijn eerste winter in. In het daarop volgende voorjaar groeien uit dit sprietje twee minuscule blaadjes. Meer niet. Pas een jaar later vertakt dit sprietje zich in twee takjes waar aan ieder takje weer twee blaadjes komen. Dit is het begin van een lang leven. Een maretakbol kan wel zeventig jaar oud worden.

- Na het zaaien droogt de lijm en zit de bes vast op de tak.
- Na enige tijd verschijnt de duiker die zijn weg naar de tak zoekt.
- Het aanhechtpunt wordt groter. De duiker zoekt zijn weg naar het spinthout.
- Aan het einde van de zomer laat de bes los van de boom. De duiker heeft het spinthout bereikt en het plantje is niet meer afhankelijk van zijn omgeving. Experiment geslaagd.
- Het 'schilletje' van de bes valt af. Er blijft een klein groen sprietje over.
- In het erop volgende voorjaar verschijnen de eerste twee blaadjes.

Zelf zaaien

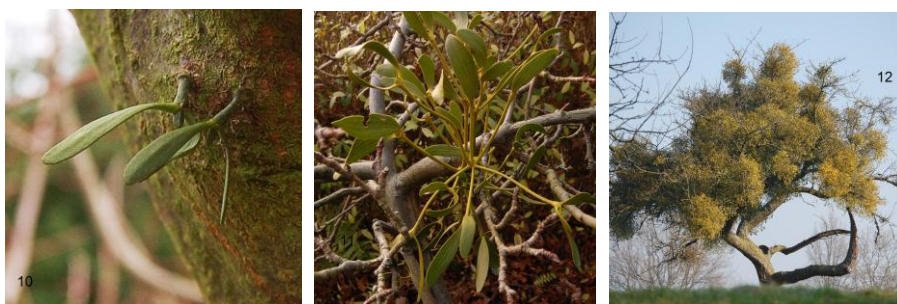
Zelf zaaien is heel goed mogelijk. Ook in gebieden buiten Zuid-Limburg. Ik denk dat de aanwezigheid van kalk in de bodem niet van doorslaggevende betekenis is. Als aan de andere omstandigheden zoals een voldoende hoge luchtvochtigheid en het voorkomen dat de bessen en kiemplantjes verdrogen gedurende het eerste jaar na zaaien, voldaan wordt iedereen maretak in zijn eigen tuin kan krijgen. Natuurlijk is geduld ook heel belangrijk.

Er kan in principe worden gezaaid vanaf januari tot half april waarbij de voorkeur uitgaat naar half april. Het duurt dan maar kort voordat de duikertjes verschijnen en hun weg zoeken naar de boom. Pluk de bessen zo kort mogelijk voordat je ze gaat zaaien (1) en als je dat nog niet meteen kunt doen bewaar ze dan koel, vochtig en licht. Omdat het kiemplantje al chlorofyl bezit is dit licht heel belangrijk. Neem de bes tussen duim en wijsvinger en knijp erop zodat het zaadje met wat 'lijm' uit de bes geperst wordt. (2, 3 en 4) Ik smeer dit aan de onderkant van een horizontale tak. (5 en 6) Dit is een vies kleverig klusje en het is vaak een kunst om hem aan het plakken te krijgen. Als hij eenmaal zit droogt de lijm voor een groot deel in en zit het zaadje na enkele dagen helemaal vast op de tak. Omdat het zaadje/plantje het eerste jaar helemaal op zichzelf is aangewezen is het zaak te

voorkomen dat het kan verdrogen. Ik hang hiervoor een oud plastic schaalpje onder de zaadjes, zo kort mogelijk eronder, hetgeen ik vul en gevuld hou met water. Bovendien worden de zaadjes het eerste jaar elke dag dat het niet regent gespreid met regenwater. Pas als tegen het einde van de zomer de duiker het spinthout heeft bereikt en

het plantje los komt van de boom (8) kan hij leven van zijn gastheer. Het schaalpje kan worden verwijderd en ook sproeien hoeft niet meer. Als alles volgens het boekje gaat verschijnen in het erop volgende voorjaar de eerste twee blaadjes (9 en 10)

Het zelf zaaien van Maretak

Maretak (*Viscum album*)

De maretak is een halfparasiet. Hij groeit meestal hoog in bomen en neemt van zijn gastheer alleen water en zouten die hij net als andere groene planten met behulp van zonlicht omzet in suikers en andere bouwstoffen. Hij is dus heel goed in staat voor zichzelf te zorgen. Het is een heel langzame groeier: aan elk eind van een scheut vormen zich twee nieuwe takjes, elk met twee blaadjes. Het aantal blaadjes verdubbelt dus per jaar. De maretak is tweehuizig hetgeen wil zeggen dat er planten zijn met alleen mannelijke en planten met alleen vrouwelijke bloemen. Zowel de mannelijke als de vrouwelijke bloem zijn klein, groen en onopvallend. De maretak groeit vooral op plaatsen waar kalk in de bodem zit en waar het vochtig is. In Nederland is dat alleen in het zuiden van Limburg waar het niet over het hoofd te zien is. Vooral het eerste jaar van zijn bestaan, wanneer hij nog epifytisch op zijn gastheer groeit en hij op zoek is naar het spinthout is de luchtvochtigheid van levensbelang. Is het spinthout eenmaal bereikt dan kan er eigenlijk niets meer misgaan. Maar het duurt vele jaren voor dat er een duidelijk zichtbare groene bol in de boom hangt. In principe kan maretak in elke boom groeien, zowel loof- als naaldboom. Alleen in een plataan is het nagenoeg onmogelijk omdat deze telkens zijn bast laat vallen. Ook in een gewone eik (zomer- en wintereik) is het een grote zeldzaamheid. Ik heb maretak inmiddels in dertien verschillende boomsoorten aangetroffen.